

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 4093/23
13.2.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судије Сање Агатоновић, председника већа и судија Данице Косовац и Весне Секулић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милорад Рајић, адвокат из Крагујевца, Љубомира Недељковића 7, против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Драган Богдановић, адвокат из Крагујевца, Горњомилановачка 128, ради утврђења ништавости уговора по тужби и ради накнаде штете по противтужби, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Основног суда у Великој Плани П 1562/22 од 8.5.2023. године, у седници већа одржаној дана 13.2.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Великој Плани П 1562/22 од 8.5.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Великој Плани П 1562/22 од 8.5.2023. године, првим ставом изреке усвојен је тужбени захтев, па је утврђено да је уговор о купопродаји стана у ... у Улици ... на 5 спрату, стан број ..., оверен код Општинског суда у Великој Плани под Ов I 178/2009 од 19.1.2009. године, закључен између ВВ - продавца и туженог ББ - купца апсолутно ништав, те да не производи правно дејство. Другим ставом изреке одбијен је као неоснован противтужбени захтев туженог ББ којим је тражено да се обавезе тужилац да туженом накнади штету у износу исплаћене купопродајне цене од 16.000 евра у динарској противвредности са законском затезном каматом – домицилном по стопи Европске централне банке, почев од дана подношења противтужбе до исплате. Трећим ставом изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 380.230,00 динара.

Против наведене пресуде тужени је благовремено изјавио жалбу из свих разлога прописаних чланом 360 став 1 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 125/04 и 111/09) који се примењује на основу члана 506 став 1 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11...18/20).

Испитујући правилност ожалбене пресуде, сагласно овлашћењима предвиђених

чланом 372 Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 125/04 и 111/09), Апелациони суд је оценио да је жалба туженог није основана.

У поступку пред првостепеним судом нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 361 став 2 тачка 1, 2, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, а изрека првостепене пресуде је јасна и у њеном образложењу су дати потпуни разлози о битним чињеницама, који су сагласни са изведеним доказима, тако да се она неосновано побија жалбом туженог и указивањем на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 361 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању и стању у списима, сада покојна мајка тужиоца ВВ - продавац са туженим ББ - купцем закључила је уговор о купопродаји стана оверен под Ов 178/2009 дана 19.1.2009. године. Чланом 1 констатовано је да је продавац ванкњижни власник и корисник двособног стана број ... у ..., ... површине 61 м2. Наведени стан је био предмет купопродаје за купопродајну цену од 16.000 евра. У уговору је, између осталог, наведено да продавац признаје и својим потписом потврђује да је цео износ купопродајне цене купац исплатио на руке и да од купца по том основу више нема никаквих потраживања, те да је предметни стан продавац дужан да уступи купцу у државину најкасније до 15.5.2009. године, до ког рока је продавац заједно са својим члановима породичног домаћинства и са свим својим стварима дужан да се исели из предметног стана и исти испражњен од лица и ствари уступи купцу. Уговор је потписан од стране продавца - ВВ и купца – туженог и оверен пред Општинским судом у Великој Плани дана 19.1.2009. године.

Према предлогу за лишење пословне способности од 25.6.2009. године у предмету Основног суда у Великој Плани I2 P2 40/10, исти је поднет од стране предлагача ГГ, против противника предлагача ВВ и ДД из... Решењем Центра за социјални рад од дана 22.4.2010. године ГГ је постављен за привременог старатеља ВВ, а Основни суд у Смедереву – Судска јединица у Великој Плани је након спроведеног поступка и прибављања налаза вештака неуропсихијатра, дана 13.10.2011. године донео решење I2 P2 40/10 којим се у потпуности лишава пословне способности ВВ из ..., док се ДД делимично лишава пословне способности. Основни суд у Смедереву - Судска јединица у Великој Плани је дана 13.6.2013. године донео допунско решење којим је правноснажно решење истог суда I2 P2 40/10 од 13.10.2011. године допуњено у тачки три решења у којој се додаје "ДД из... рођен ... године у ... од оца ... и мајке ... који је делимично лишен пословне способности, не може да располаже и управља имовином веће вредности, као и сталним новчаним примањима, пензијом и осталим".

Према решењу о наслеђивању Основног суда у Великој Плани О 581/15 од 20.10.2015.године, на заоставштини покојне ВВ из ..., преминуле дана 25.3.2015. године, коју чине двособни стан број ... у ... површине 61 м2 у стамбено - пословној згради у делу на катастарске парцеле број ..., као и новац по основу неисплаћене заостале пензије коју дугује РФ ПИО Филијала Смедерево, а коју је оставила примала преко текућег рачуна, за наследника оглашен је тужилац АА из ... - син оставиље.

Према налазу судског вештака неуропсихијатра од 16.10.2014. године и изјашњења истог вештака на рочишту одржаном дана 18.8.2022. године, сада покојна

ВВ била је дугогодишњи неуропсихијатријски болесник. Сада покојна ВВ била је упадљивог држања и понашања – на лицу и целокупном аспекту запажали су се екстра пирамидни феномени, као последица дугогодишњег коришћења неуролептика – антипсихотика. Вербални контакт се успостављао али се не продубљује, говор је био нефлуентан и недоречен, а иста је била свесна, временски дезоријентисана, па је њено мишљење на нивоу конкретног, без појмовног, није била у стању да изведе ни најједноставније рачунске операције, пословице тумачи конкретно, па је била без способности планирања и предвиђања последица својих поступака, а смисао за вредност је била дубоко нарушена. Није имала увид у сопствено стање, некритична је била у односу на своје поступке. Вештак је констатовала да је ВВ оболела од трајног, хроничног, душевног обољења у најужем смислу те речи – шизофрене психозе. Почетком болести доминирали су продуктивни симптоми, као што су поремећај мишљења по типу делузија односно утицаја, перцептивне дисторзије, осцилације расположења, а последњих година преовладава резидуална феноменологија – аутистичан начин живота, апрагматизам, хипобулија, социјална рестрикција, повремене пенетрације раздражљивости, као и узапредовање органицитета, које додатно урушавају ионако скромни когнитивни статус, истој недостаје апстрактни став и сналажење да ствари види из различитих перспектива, а не само сопствене, тренутне. Не разуме свеобухватну ситуацију у којој се налази ни најшири дијапазон дешавања, већ само узан, конкретан доживљај и опажај. Њена способност расуђивања је дубоко компромитована, јер та интелектуална активност захтева здружено деловање пажње, критичког смисла, размишљања, као и памћење доживљаја и научног, у чему је ВВ тешко дисфункционална. Истовремено је сугестибилна, склона некритичном прихватању туђих ставова. На основу увида у здравствени картон и на основу стања у време вештачења, вештак је закључила да је таква клиничка слика постојала не само у моменту лишавања пословне способности сада покојне ВВ 2011. године, већ и приликом потписивања спорног уговора о купопродаји стана дана 19.1.2009. године, јер у то време она није располагала слободном вољом и није била пословно способна. Навела је да се предметна болест манифестује на тај начин што се предметима и појавама даје другачије значење од оног који заиста имају. Пацијенти умишљају неке ствари, па своје понашање усклађују са умишљајем. Болест сада покојне ВВ могла је да се уочи, јер је трајала дуже време, а коришћење терапије је довело до појаве нежељених ефеката у виду појаве невољних покрета доње вилице и језика, што је упадљиво, а такође и општа покретљивост је делом редукована, постојала је успореност и несигурност. У тренутку закључења уговора код сада покојне ВВ постојао је мождани органски психо синдром који подразумева губитак пажње, концентрације и сналажење у новим, непознатим околностима, што је такође могло да се препозна. Сада покојна ВВ није имала представу о правим вредностима, о последицама предузете радње закључења уговора и у виду предвиђања последица закључења уговора. Особе које болују од ове болести су поводљиве, могла је да подлегне утицају сина који такође болује од исте болести, а тешко да је могла да има луцидне интервале и да схвати значај и стабилно узме у обзир свој положај и закључење уговора о купопродаји стана. Разумно разлучивање, с обзиром на ову дијагнозу је немогуће. Психоза је прогресивна, тако да је од тренутка одласка у инвалидску пензију, па до закључења уговора била тежег менталног здравља, јер је природа болести таква. Просечна особа нормалних просечних способности у стању је да закључи да је сада покојна ВВ за живота била упадљивог понашања и држања. У тренутку дијагностификовања такве болести лице не мора да изгуби пословну способност, у зависности од породичног окружења може

да функционише уз надзор лица која се о њој брину. Сада покојна ВВ могла је да обавља једноставније задатке, да оде у куповину једне или две ствари, али не већег броја, јер није могла да узме у обзир вредност тих ствари и плаћања. Није могла да одговори на свакодневне обавезе око сопствене хигијене, те би уласком у стан просечна особа могла да примети да се ради о упадљивим околностима. Код шизофрене психозе не постоји могућност светлих тренутака.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је у складу са члановима 12, 15, 56 Закона о облигационим односима (“Службени лист СФРЈ”, бр. 29/78, 39/85, 45/89 – одлука УСЈ и 57/89), (“Службени лист СРЈ”, бр. 31/93), (“Службени лист СЦГ”, бр. 1/2003 – уставна повеља) и (“Службени гласник РС”, бр. 18/2020) у вези са одредбом члана 103 истог закона оценио да је уговор о купопродаји предметног стана закључен између сада пок. ВВ – продавца и туженог ББ - купца ништав у смислу одредбе члана 103 Закона о облигационим односима, јер према прихваћеном налазу судског вештака неуропсихијатра продавац - ВВ приликом закључења уговора није имала пословну способност која се тражи за закључење тог уговора, па је усвојио тужбени захтев.

Одлучујући о основаности противтужбеног захтева, који је тужени током првостепениог поступка истакао позивајући се да је изгубио државину на предметном стану који је предмет спорног уговора о купопродаји од 19.1.2009. године, те да истом након тога ВВ за живота, а после њене смрти ни тужилац - правни следбеник исте никада нису вратили исплаћени износ купопродајне цене од 16.000 евра, првостепени суд је оценио да изведеним доказима током поступка није доказано да је тужени исплатио износ новца означен у уговору за извршену купопродају на дан потписивања предметног уговора, јер применом правила о терету доказивања сходно члану 223 став 1 Закона о парничном поступку тужени није доставио доказ којим би потврдио своје наводе, да није сачињена признаца о исплати, иако је уговор о купопродаји сачинио адвокат, који није био ни присутан приликом наводне исплате купопродајне цене, а имајући у виду налаз и изјашњење вештака да је сада покојна ВВ била у таквом стању да није могла да испрати ни само бројање новца, као ни да процени његову вредност, па је одбио као неоснован противтужбени захтев.

По оцени Апелационог суда, првостепени је на правилно и на потпуно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право дајући за своју одлуку разлоге, које у целисти прихвата Апелациони суд.

Неосновано се жалбом оспорава утврђено чињенично стање и оцена изведених доказа, посебно налаз вештака указивањем да је потребно да се обави ново вештачење вештака неуропсихијатријске струке од стране комисије вештака, као и да се саслуша сведок ЂЂ из ..., који докази нису предлагани током првостепеног поступка, па исте не може истицати у другостепеном поступку с обзиром на то да је одредбом члана 359 став 1 Закона о парничном поступку прописано да у жалби не могу да се износе нове чињенице и предлажу нови докази, осим ако подносилац жалбе учини вероватним да без своје кривице није могао да их изнесе, односно предложи до закључења главне расправе, што тужени није учинио.

Неосновано је жалбено указивање на битну повреду одредаба парничног

поступка из члана 361 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку да постоји несагласност исказа тужиоца, туженог и саслушаних сведока садржаних у записницима са рочишта за главну расправу и у образложењу побијане пресуде, јер су у образложењу побијане пресуде дати потпуни разлози о битним чињеницама који су сагласни са изведеним доказим.

Неосновано тужени жалбеним наводима приговара оцени изведених доказа сходно члану 262 и члану 245 Закона о парничном поступку, коју оцену је првостепени суд спровео одредбом члана 8 Закона о парничном поступку, након што је сходно члану 221 став 2 у вези са чланом 220 Закона о парничном поступку извео доказе неопходне за утврђење битних чињеница. Наведеним процесним одредбама регулисана је дужност странака да предложи доказе у прилог својих навода и доказе којима оспоравају наводе противника, а одлука о томе који ће од приложених доказа бити изведени и оцена прикупљене доказне грађе поверена је суду, тако да се интерпретација изведених доказа у складу са процесним правилима предузета од стране парничних странака не може прихватити као процесно оправдана или дозвољена.

Без утицаја су жалбени наводи којима тужени доводи у сумњу налаз вештака, јер се вештак у првостепеном поступку изјаснила на све примедбе туженог, а тужени није предложио контролно вештачење, па је правилно првостепени суд применом правила о терету доказивања одлучио о постављеном тужбеном захтеву.

Према стању у списима, у поступку који је претходио доношењу побијане пресуде саслушан је тужилац, тужени, сведоци и изведен је доказ вештачењем преко вештака неуропсихијатра, а правилна оцена исказа странака и сведока подразумева оцену сагласности са осталим изведеним доказима неспорним и опште познатим чињеницама. У конкретном случају првостепени суд је ценећи исказе странака и сведока имајући у виду извршено вештачење, управо дао такву анализу, односно оцену која садржи уверљиво и логично објашњење чијем исказу је поклатио веру, а чијем исказу није поверовао. На рочишту одржаном дана 18.8.2022. године, изведен је доказ саслушањем вештака неуропсихијатра, вештак је одговарао на питање пуномоћника тужиоца и туженог и у свему је остала при датом налазу. Поднеском од 25.6.2020. године, тужени је предложио да се позове вештак да допуни налаз у погледу пословне способности сада покојне ВВ у време закључења предметног уговора, о чему се вештак изјаснила на рочишту одржаном дана 18.8.2022. године. Из датог налаза вештака произлази да сада покојна ВВ није била пословно способна у време закључења спорног купопродајног уговора, да није могла здраворазумски да расуђује, да је психоза прогресивна болест, тако да је од одласка у пензију до закључења спорног уговора била тежег менталног здравља, јер је природа њене болести била таква да није могла да испрати бројање новца и да процени његову вредност, а да би просечна особа, нормалних и просечних способности била у стању да закључи да је иста била упадљивог понашања и држања.

Без утицаја је жалбено указивање да је судски вештак био ординирајући лекар сада покојне ВВ, јер према стању у списима тужени током првостепеног поступка није приговарао личности вештака, нити подносио захтев за изузеће судског вештака који је спровео вештачење.

Супротно жалбеним наводима првостепени суд је у побијаној пресуди дао довољне разлоге због којих сматра да је противтужбени захтев за накнаду материјалне штете неоснован, а дату аргуменацију прихвата и Апелациони суд.

Правилно је првостепени суд у складу са чланом 7 став 1 и чланом 223 Закона о парничном поступку закључио да тужени током поступка није доказао да је исплатио износ новца из уговора за наведену купопродају, односно да је пре самог потписивања уговора предао сада покојној ВВ износ од 16.000 евра на има купопродајне цене и да је претрпео материјалну штету за коју тражи накнаду.

Неосновано се жалбом оспорава оцена доказа указивањем да је нејасно на који начин је првостепени суд утврдио да тужени није претрпео материјалну штету, с обзиром да је у спорном уговору о купопродаји закљученом дана 19.1.2009. године констатовано да је купопродајна цена од 16.000 евра исплаћена сада покојној ВВ, а да следећим ставом уговора иста признаје да је примила купопродајну цену.

Према утврђеном чињеничном стању из налаза вештака произлази да сада покојна ВВ у тренутку закључења уговора није имала представу о правим вредностима, о последицама предузете радње закључења уговора и у виду предвиђања последица закључења уговора, код ње је постојао мождани органски психо синдром који подразумева губитак пажње, концентрације и сналажење у новим, непознатим околностима, што је могло да се препозна, те да како у време закључења спорног уговора није располагала слободном вољом, иста није била пословна способна, док према прихваћеном исказу сведока ДД - сина сада покојне ВВ датог на рочишту одржаном дана 2.11.2022.године, произлази да исти није знао да продају стан, већ је мислио да ћи им тужени позајмити новац да плате дуг који су имали за комуналије, а да ће сведок касније узети кредит од банке и врати дуг, а приликом закључивања уговора у суду све време је био уз мајку (сада покојну ВВ) и никакав новац им није дат, као и да није прочитао предметни уговор, те да није знао, као ни његова мајка шта потписују.

Са изложеног, с обзиром на то да је чињеница предаје новца на име купопродајне цене оспорена, терет доказивања да је тужени сада покојној ВВ новац предао прешао је на туженог, с обзиром да покојна ВВ приликом закључења спорног уговора није била пословна способна и није могла да схвати значај радње коју предузима, а тужени током првостепеног поступка није доказао, односно предложио и приложио друге доказе на околност предаје купопродајне цене сада покојној ВВ.

Апелациони суд је ценио и друге наводе жалбе којима се правилност побијане пресуде не доводи у питање, па због тога нису посебно образложени.

Правилном применом чланова 149 и 150 Закона о парничном поступку првостепени суд је одлучио о трошковима поступка чију је висину определио сагласно одредбама Адвокатске тарифе и Таксене тарифе важећим у време пресуђења.

На основу изложеног применом члана 375 у вези са чланом 373 став 1 тачка 2 и применом члана 387 тачка 2 Закона о парничном поступку одлучено је као у изреци ове пресуде.

Приликом доношења одлуке Апелациони суд је имао у виду да је првостепени суд применио одредбе Закона о парничном поступку ("Службени гласник бр. 72/11..18/20), али како су истоветне садржине као и одредбе Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" број 125/04 и 111/09), који се примењује на основу одредбе члана 506 став 1 Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" број 72/11...87/18), то је ова омашка без утицаја на правилност побијане пресуде.

Председник већа-судија
Сања Агатонови, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић